

Utlåtande Rotel I (Dnr KS 2021/1596)

Riktlinje för hantering av branddammur i Stockholms stad

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Riktlinje för hantering av branddammur i Stockholms stad, enligt bilaga till utlåendet, godkänns.

Föredragande borgarrådet Anna König Jerlmyr anför följande.

Ärendet

Från och med den 1 januari 2022 är trafiknämnden ansvarig för stadens bestånd av branddammur i enlighet med beslut i kommunfullmäktiges budget för 2022. Branddammur har byggts som en del av samhällets beredskap inför krigshot och utgör reservvatten för brandsläckning.

Av 8 kap. 2 § lagen om skydd mot olyckor (2003:778) följer att under höjd beredskap ska kommunen bedriva räddningstjänst i syfte att skydda och rädda befolkningen och civil egendom från verkningar av krig.

Gällande frågan om branddammurs bevarande i samband med konkurrerande exploatering har staden sedan år 2007 arbetat i enlighet med principen att som huvudregel bibehålla eller ersätta dammarna på lämplig plats i samma område. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har i februari 2021 uppmanat till att all avveckling av anläggningar inom det civila försvaret ska upphöra till dess ytterligare inriktning ges.

Huvudregeln blir därmed att bevara dammarna och anpassa tillkommande bebyggelse efter dem. Är detta inte möjligt ska dammen ersättas av en ny på lämplig plats inom samma område och i undantagsfall kan dammar tas bort utan att ersättas.

Beredning

Ärendet har initierats av stadsledningskontoret.

Mina synpunkter

Stockholms stad är en viktig aktör i återuppbyggnaden av det civila försvaret, vilket betyder att staden behöver kunna skydda befolkningen och säkerställa en kontinuerlig drift av samhällsviktiga funktioner även under mycket svåra påfrestningar och omständigheter, ytterst krig. Förslaget till riktlinjer baseras på den inriktning om bevarande som tillämpats under längre tid i staden och som nu också är den linje som drivs nationellt. Jag bedömer att det är motiverat att bibehålla inriktningen, åtminstone tills Sverige kommit längre i planeringen för civilt försvar, där det pågår flera utredningar och planeringsåtgärder på olika nivåer och som skulle kunna föranleda ett förnyat ställningstagande.

Bilaga

Riktlinje för hantering av branddammar i Stockholms stad

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Riktlinje för hantering av branddammar i Stockholms stad, enligt bilaga till utlåtandet, godkänns.

Stockholm den 5 oktober 2022

På kommunstyrelsens vägnar:
ANNA KÖNIG JERLMYR

Hans Altsjö

Remissammanställning

Ärendet

Av 8 kap. 2 § lagen om skydd mot olyckor (2003:778) följer att under höjd beredskap ska kommunen bedriva räddningstjänst i syfte att skydda och rädda befolkningen och civil egendom från verkningar av krig.

År 2015 beslutade riksdagen att Sverige ska återuppta planeringen för ett modernt totalförsvaret för att kunna hantera de utmaningar och hot som följer av det säkerhetspolitiska läget. Kommunerna är viktiga aktörer i återuppbyggnaden av det civila försvaret. Rättsligt är det kommunerna som avgör förutsättningarna för krigsbranddamm. Kommunen har det geografiska ansvaret för befolkningen inom kommunen och det ansvaret finns genom hela hotskalan.

Gällande frågan om branddammars bevarande i samband med konkurrerande exploatering har staden sedan år 2007 arbetat i enlighet med principen att som huvudregel bibehålla eller ersätta dammarna på lämplig plats i samma område. Detta synsätt har sedan i huvudsak funnits kvar. Räddningstjänsten har även i flera fall när frågan aktualiserats inom ramen för exploateringsprojekt bedömt och begärt att befintlig branddamm ska behållas alternativt ersättas med en motsvarande funktion om den tas bort. Vid ett par tillfällen har flyttar av dammar bedömts nödvändiga och då har detta gjorts genom att medel reserverats inom ramen för exploateringsprojekten.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har i ett brev daterat den 5 februari 2021 (dnr KS 2019/811-1), och som skickats till Sveriges alla kommuner, uppmanat till att all avveckling av anläggningar inom det civila försvaret ska upphöra till dess ytterligare inriktning ges.

I syfte att bland annat tydliggöra ovanstående inriktning och göra det till en tydlig planeringsförutsättning har kommunstyrelsen tagit fram förslag till riktlinjer gällande övergripande inriktning för stadens branddammsanläggningar, bilaga 1.

Riktlinjerna innebär sammantaget att det befintliga beståndet inte får avvecklas och att enskilda exploateringsprojekt ska ta hänsyn till befintliga dammar i exploateringen för att så långt det är möjligt behålla dessa. Branddammarmar som behöver flyttas ska i huvudsak ersättas. Riktlinjerna innebär också att ett gemensamt synsätt för branddammarnas skyddsvärde ska tas fram.

Beredning

Ärendet har initierats av stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 16 december 2021 har i huvudsak följande lydelse.

I Stockholm stads *Säkerhetsprogram 2020-2023*, beslutat av kommunfullmäktige den 23 mars 2020, anges följande mål för stadens planering för civilt försvar: *Stadens planering för stärkt civilförsvarsförmåga håller hög takt och bidrar till robusthet. Arbetet sker i samverkan med andra aktörer.*

Stockholms stad är en viktig aktör i återuppbyggnaden av det civila försvaret vilket betyder att staden behöver kunna skydda befolkningen och säkerställa en kontinuerlig drift av samhällsviktiga funktioner även under mycket svåra påfrestningar och omständigheter, ytterst krig. Oavsett vad störningarna eller hoten beror på behöver staden ha motståndskraft mot de mest framträdande riskerna. I detta sammanhang utgör stadens befintliga branddammarna en pusselbit i den kris- och krigsberedskap som staden och räddningstjänsten har.

Genom att trafiknämnden nu fått ett samlat ansvar för branddammarna en hemvist och Storstockholms brandförsvar (SSBF) får en samtalspart från staden. Under 2022 har nämnden i uppdrag att tillsammans med SSBF upprätta gemensamma former för samverkan och ansvarsgränser. Utgångspunkten i detta är att löpande tillsyn och åtgärdande av enklare brister ska utföras av den senare. Det kommer även behövas en gemensam samlad inventering av branddammarnas skick och status. För det fall större reinvesteringsbehov skulle identifieras i samband med inventeringen blir detta en fråga för trafiknämnden att beskriva i sin fleråriga budget.

I samband med att trafiknämnden getts ett samlat ansvar för branddammsbeståndet anser stadsledningskontoret att stadens övergripande syn på beståndet och dess funktion behöver tydliggöras.

I den växande staden ska en rad funktioner samsas på en begränsad yta vilket kräver planering, samutnyttjande och prioritering. Staden har ambitiösa mål för bostadsbyggandet och arbetar med detaljplaner och markanvisningar för att bostadsbyggandet ska öka. I några fall har exploateringsprojekt i staden stött på det faktum att det inom exploateringsområdet finns en branddamm med risk för att det uppstår en konflikt om nyttjandet av markytan.

Frågan hur staden ser på bevarandet av branddammarna och om det exempelvis är nödvändigt att ersätta dem i händelse av konkurrerande exploatering behöver besvaras. Eftersom stadsledningskontoret anser att detta är en fråga av stadsövergripande karaktär har kontoret initierat nu aktuellt ärende innehållande riktlinjer för hur stadens branddammsbestånd ska hanteras.

Nu föreliggande förslag till riktlinjer baseras på den inriktning om bevarande som tillämpats under längre tid i staden. Detta är nu även den linje som drivs nationellt i och med att MSB uppmanat kommuner att inte ytterligare avveckla totalförsvarsanläggningar. Stadsledningskontoret bedömer att det är motiverat att bibehålla inriktningen, åtminstone tills Sverige kommit längre i planeringen för civilt försvar, där det pågår flera utredningar och planeringsåtgärder på olika nivåer, och som skulle kunna föranleda ett förnyat ställningstagande. Huvudregeln blir därmed att bevara dammarna och anpassa tillkommande bebyggelse efter dem. Är detta inte möjligt ska dammen ersättas av en ny på lämplig plats inom samma område och i undantagsfall kan dammar tas bort utan att ersättas. Förutsättningarna för detta preciseras närmre i riktlinjen. Riktlinjerna innebär inte att staden avser att utöka befintligt bestånd genom att uppföra helt nya anläggningar. Det innebär inte heller att mark som historiskt reserverats i syfte att anlägga branddammars men där detta sedan inte har skett ska vara fortsatt reserverad för detta ändamål. Tvärtom finns här en uppmaning till trafiknämnden att å jour hålla register och kartmaterial på så vis att endast existerande anläggningar omfattas.

Stadsledningskontoret gör bedömningen att vissa uppgifter om stadens branddammars omfattas av sekretess och anser därför att det är viktigt att de verksamheter som ska hantera uppgifter om stadens branddammars har ett gemensamt synsätt när det gäller dammarnas skyddsvärde. Exempelvis bedöms uppgiften om det totala antalet branddammars omfattas av sekretess. De finns dock utspridda över stadens hela geografiska yta.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar att *Riktlinje för hantering av branddammars inom Stockholms stad*, enligt bilaga 1, godkänns.